

โครงการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

“ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

จากยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2
(ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในเอกสารเป็นของผู้วิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

“ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

จากยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2

(ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

ดวงฤดี แดงสะอาด

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

โทรศัพท์/โทรสาร 043 754380

ที่ปรึกษา

อาจารย์ทม เกตุวงศา หัวหน้าโครงการฯ

ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ

ผศ.สมชาติ มณีโชติ

ผศ.ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ

อาจารย์ ดร.ภาควุมิ วรรณภา

อาจารย์อัศรา มะเสนา

ปีที่พิมพ์ 2553

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

www.yuwawijai.msu.ac.th

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2

(ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

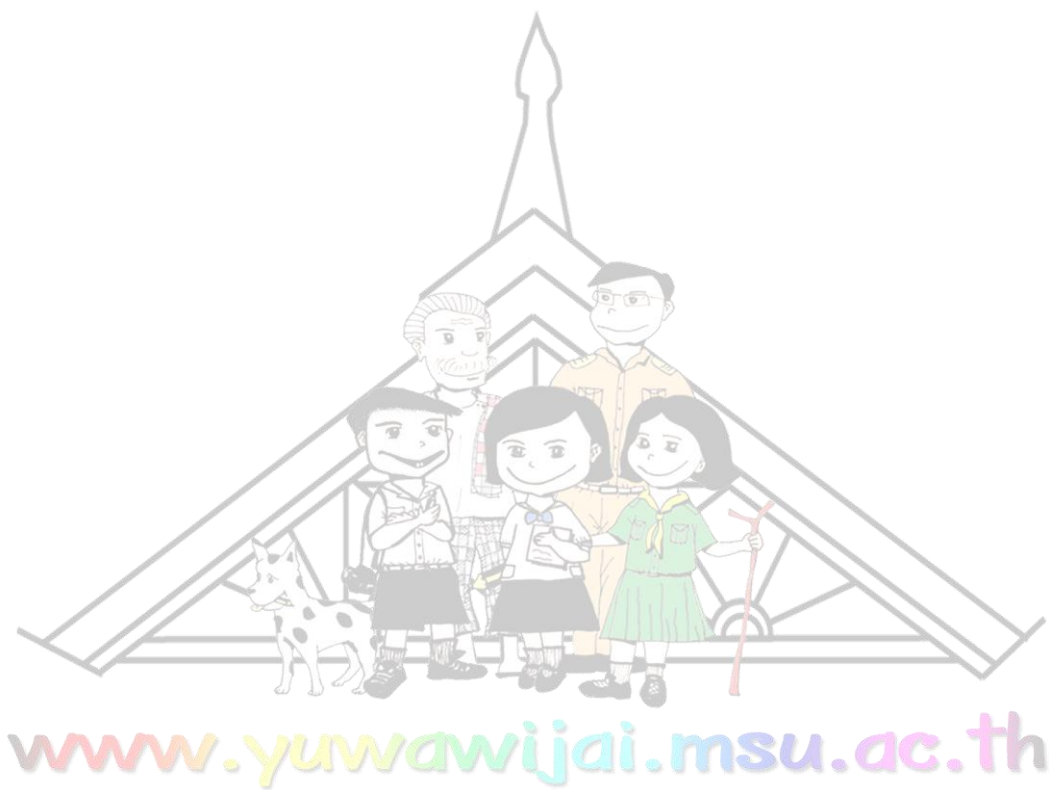
โทรศัพท์/โทรสาร 043 754380 www.yuwawijai.msu.ac.th

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บทนำ	1
เรื่องประทับใจ	2
ภาพประทับใจ	14

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

บทนำ

“ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” จากโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา) เป็นการคัดเลือกเอาข้อเขียนของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมเป็นทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มาเพื่อสะท้อนถึงประสบการณ์ บทเรียน และความรู้สึกรู้สึกอันเกิดขึ้นในกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

จากข้อเขียนของนักเรียนเป็นสิ่งยืนยันได้ว่า กระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่นของตน อันจะนำไปสู่การตระหนักในคุณค่าและก่อให้เกิดสำนึกในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามต่อท้องถิ่นในอนาคต

ผู้สนใจสามารถศึกษาเรียนรู้ผลงานการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และความประทับใจเมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 128 โครงการ ได้ที่ www.yuwawijai.msu.ac.th

❖ เรื่องประทับใจ

1 นางสาวแพรวฤดี พานโคตร

โครงการ หมอยาสมุนไพรในท้องถิ่น : คุณพ่อทองสุรย์ แสนจันแดง

โรงเรียน ดงมันพิทยาคม ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ตั้งแต่ข้าพเจ้ายังไม่ศึกษาและได้ลงมือสำรวจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีวิชาเรียนประวัติศาสตร์ครั้งใด ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นวิชาเรียนที่ล้าสมัยและน่าเบื่อจนข้าพเจ้าไม่อยากจะเข้าเรียน ถึงแม้ข้าพเจ้าไม่อยากจะเรียนสักแค่ไหนข้าพเจ้าก็ยังจำใจเรียนจนกระทั่งผ่านไปได้ดีเสมอมา และข้าพเจ้าก็ไม่เคยโดดเรียนในรายวิชานี้และวิชาอื่นเช่นกัน เพราะข้าพเจ้ารู้ว่าทุกวิชามีประโยชน์แก่ตัวข้าพเจ้าเอง ถึงแม้เราจะไม่ชอบเราก็ควรจะเข้าเรียนให้ครบทุกวิชาและที่ตั้งใจฟังคุณครูผู้สอนพูด ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่า ถ้าตั้งใจฟังคุณครูสอนเราก็จะเข้าใจในเนื้อหาไม่มากก็น้อย แต่ถ้าเราไม่เข้าเรียนหรือไม่ฟังคุณครู เราก็จะไม่รู้อะไรเลย จะเสียเวลาไปวันๆและจะไม่ได้ความรู้ติดตัวเลย

จนกระทั่งวันที่ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นการเริ่มการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอย่างแท้จริงของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกที่ไม่ชอบวิชาประวัติศาสตร์ แต่ตอนนี้กลับมาชอบเรียนและชอบศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่น่าคิดว่าจะมีและจะเกิดขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าก็ไม่รู้ว่าเป็นเพราะอะไรที่ทำให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนความรู้สึกและความคิดไปได้หรืออาจเป็นเพราะว่าเพื่อนๆและคุณครูที่ปรึกษาโครงการนี้ ซึ่งเป็นเพื่อนและคุณครูที่ดีมีน้ำใจพูดจาสนุกและมีสาระ ส่วนคุณครูก็สามารถเป็นที่ปรึกษาในทุกๆเรื่อง และเมื่อข้าพเจ้าทุกซื่งหรือไม่มั่นใจในการนำเสนอโครงการ คุณครูและเพื่อนๆทุกคนก็พูดให้กำลังใจ เมื่อข้าพเจ้าพูดไม่ตรงตามเนื้อหา คุณครูและเพื่อนๆก็ไม่ซ้ำเติมข้าพเจ้า แต่กับบอกข้าพเจ้าว่าถ้านำเสนอครั้งต่อไปให้นำเสนออย่างมั่นใจกว่านี้ ข้าพเจ้าภูมิใจมากและก็คิดในใจว่าถ้าพูดครั้งต่อไปจะทำให้ดีกว่านี้แน่นอน

ในวันที่ข้าพเจ้า คุณครู และเพื่อนๆไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับคุณตา คุณตาท่านก็เล่าให้ฟังจนกระทั่งข้าพเจ้าลืมนิด เพราะมันแต่หัวเราะกันจนลืมนที่จะจดเอาข้อมูล แต่คุณตาก็อาสาจะเล่าให้ฟังใหม่อีกรอบหนึ่ง ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าก็ไม่ลืมนที่จะจดอีกเพราะกลัวคุณตาท่านจะเหนื่อยและรำคาญ แต่ข้าพเจ้าก็ไม่เคยได้ยินคำว่าเหนื่อยหรือรำคาญจากคุณตาเลย เมื่อข้าพเจ้าลาคุณตาทกลับกับได้ยินคุณตาพูดว่า

ถ้าข้อมูลยังไม่ครบหรือขาดอะไรอีกก็ให้มาถามตาได้ ถ้าตอบได้ก็จะตอบถ้าตอบไม่ได้ตาก็คงจะบอกให้หลานไม่ได้จริงๆ

ในวันที่ข้าพเจ้าได้รู้ว่าจะได้ไปนำเสนอข้อมูลที่ได้ศึกษามา ปู่ตาก็พาเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนฟัง ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นและดีใจมากที่จะได้ไปนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาและที่จะได้ไปเจอกับเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนและมาเล่าเรื่องเกี่ยวกับโครงการของแต่ละโรงเรียนให้กันฟัง ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าเพลิดเพลินและรู้สึกสนุกสนานในเรื่องราวของเพื่อนๆ กันทุกกลุ่มเลย ซึ่งของแต่ละโรงเรียนมีแต่เรื่องที่เด็ดๆ กันทั้งนั้น และน่าที่จะสืบทอดให้แก่ลูกหลานได้รู้และให้คงอยู่คู่บ้านคู่เมืองของเราตลอดไป

โครงการที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาและประทับใจในตอนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับยาสมุนไพรโบราณของคุณตาทองสุรีย์ แสนจันแดง เมื่อข้าพเจ้าได้ศึกษากับคุณตาแล้ว ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความคิดว่าเรื่องที่ตาก็มีอยู่รอบๆ ตัวเรา เช่น สมุนไพรที่ปลูกตามบ้านตามสวนก็สามารถที่จะแก้โรคต่างๆ ของเราได้ อีกทั้งคุณตาท่านก็มีคาถาที่ทำให้เราหายจากอาการป่วยได้ เมื่อท้องคาถาและทานยาสมุนไพรที่คุณตาบอก ซึ่งเรื่องนี้ก็บอกได้คำเดียวว่า ไม่เชื่ออย่าลบหลู่

ข้าพเจ้าเชื่อว่าสมุนไพรตามท้องถิ่นสามารถทำให้คนที่ป่วยหายจากอาการป่วยได้ดีเหมือนกับยาแผนปัจจุบันเช่นเดียวกัน และไม่มีโทษอะไรแก่ตัวผู้ป่วยและไม่ทำให้ผู้ป่วยแพ้เหมือนยาแผนปัจจุบัน ยาสมุนไพรท้องถิ่นสามารถรักษาผู้คนที่ตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งปัจจุบัน ถ้าคนปัจจุบันนี้ไม่เห็นคุณค่า ข้าพเจ้าเชื่อว่าอีกไม่นานยาสมุนไพรของเราจะไม่มีใครสืบทอดต่อไปให้ลูกหลานในอนาคตได้รู้จักกันอย่างแน่นอน ข้าพเจ้าในนามคนไทยคนหนึ่งและเป็นลูกคนอีสานจะอนุรักษ์ของดีที่มีในท้องถิ่นด้วยการไม่ทำลายพืชสมุนไพรและจะปลูกพืชสมุนไพรให้คงอยู่กับเราและท้องถิ่นเราสืบทอดไปในอนาคต

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้ะไรมากกว่าที่เราคิด โดยเฉพาะการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นทำให้ข้าพเจ้าได้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลายอย่าง ได้ความรู้ประสบการณ์ที่ดีมากมายแก่ข้าพเจ้า ดังที่พระบาทสมเด็จพระพุทธรัตนราชสุตาฯ ทรงพระราชทานคำอธิบายในคำนำของหนังสือ “สะพาน: รวมบทความทางประวัติศาสตร์” ไว้ว่า “...ประโยชน์อย่างหนึ่งของวิชาประวัติศาสตร์ คือ ช่วยให้ผู้ศึกษาได้รู้จักใช้ความคิด รู้จักหาเหตุผลจากข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ เป็นการลึบสมองและทำให้ได้รับความรู้อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ในแง่ประวัติศาสตร์ มิได้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่รวบรวมไว้เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความประเมินคุณค่าของข้อมูลในแง่มุมใหม่ๆ (ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้อยู่เสมอ) รวมทั้งยังเป็นการคาดคะเนแนวโน้มในอนาคตด้วย.....ข้าพเจ้ามั่นใจว่าบทความใน “สะพาน” จะเป็นประดุก “สะพาน” ที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ ความเข้าใจระหว่างคนในชาติและเชื่อมความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์กับดำรงชีวิตในปัจจุบัน เพื่อการ ปรับตัวให้เข้ากับสังคมแวดล้อมในสมัยที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวางเช่นเวลานี้...”

๒ นางสาวณัฐธิดา เอนกนพพร

นายจรรยา มั่งมุล

นางสาวรัตนา จำพิมาย

นาย นฤเบศร์ ชันดีชู

โครงการ ย้อนรอยตำนานกุดป่อง

โรงเรียน เลยอนุกุลวิทยา อำเภอเมืองฯ จังหวัดเลย

คำกล่าวที่ว่า “ไม่มีประวัติศาสตร์ก็ไม่มีปัจจุบัน” ข้อความเพียงสั้นๆ ดังกล่าวนี้นี้ แต่มีความหมายลึกซึ้งและเข้าใจกันทั่วไปว่าประวัติศาสตร์คือ เรื่องราวในอดีตของคนจำนวนมาก เรื่องราวในอดีตย่อมเป็นพลังให้ชีวิตในปัจจุบันและอนาคตก้าวเดินต่อไป โดยเฉพาะการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เห็นคนมีมิติเวลา ให้ความสำคัญกับหลักฐานชั้นต้น เน้นการอธิบาย และก่อให้เกิดพลังในท้องถิ่น ส่งผลให้คนในชุมชนหันมาสนใจในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

พวกเราที่เหมือนนักเรียนทั่วไปที่เรียนหนังสือไม่ได้เก่งอะไรมากนัก แต่มีสิ่งหนึ่งที่เรารอบทำในระหว่างเรียนอยู่เป็นประจำ คือ กิจกรรมโครงงานซึ่งมีครูทัศนีย์หรือครูหนองพาทำอยู่เป็นประจำ ครูหนองเป็นผู้หญิงรูปร่างผอม เล็ก เพียวบาง สอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เวลาสอนท่านจะเมาส์กระจายทั้งชั่วโมง จนพวกเราวมกลุ่มกันมาทำโครงงานกับท่าน ท่านจึงนำพวกเราไปในยุคจักรแห่งวิชาการตระเวนประกวดโครงงานทั่วร้อยเอ็ดเจ็ดย่านน้ำ เชื้อไหมละครับว่า 1 ปีเต็มพวกเรามีโครงงานทั้งหมดเกือบ 4 ชิ้นแล้ว เผลอได้มาเจอกับโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ครูหนองบอกว่าน่าจะลองทำกันดู พวกเราจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆเพิ่มมากขึ้น พวกเราจึงตกลงทำโครงการนี้โดยเรื่องที่เรารเลือกทำคือ กุดป่อง ซึ่งเป็นคลองน้ำที่ผู้คนในชุมชนหรือพวกเราชอบไปทำกิจกรรมอยู่บริเวณโดยรอบของกุดป่อง ลอยกระทงบ้าง ออกกำลังกายบ้าง ไปขอพรศาลเจ้าพ่อกุดป่องให้ทำโครงงานได้สำเร็จบ้าง พวกเราจึงมีความสงสัยว่า บริเวณนี้ทำไมจึงเรียกว่ากุดป่อง พวกเราจึงได้เอาประเด็นเหล่านี้ไปทำยุววิจัยชื่อ “ย้อนรอยตำนานกุดป่อง” เชื้อไหมละครับ ทำงานในช่วงแรกนั้นยากมากถึงมากที่สุด เราถึงกับท้อ เพราะหาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องกุดป่องนั้นมีน้อยมาก แต่พวกเราถือว่าสิ่งที่ได้มาโดยง่ายย่อมมีคุณค่าน้อย พวกเราจึงขับเคลื่อนการทำงานต่อไปคือ การลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล

การลงภาคสนามนี้ถือว่ามีความสนุกสนานมากเพราะได้เที่ยว เที่ยวไปพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชน ทำให้รู้ถึงวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของแต่ละคน และประวัติศาสตร์อันยาวนานของกุดป่อง ที่ควรตระหนัก และหวงแหน เพราะเป็นที่สาธารณประโยชน์ทำร่วมกันมาหลายร้อยปี และมีศาลเจ้าพ่อกุดป่องที่เคารพบูชาของคนในชุมชน คนในชุมชนอยู่กันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคีกันมาช้านานจนกลายเป็นเมืองที่ผู้คนในท้องถิ่นห่างหายกระจายออกไป มีคนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยเพิ่มมากขึ้น ผู้คนในชุมชนเริ่มไม่รู้จักกัน ต่างคนต่างอยู่ แต่ถ้าผู้จะพบเจอกันหรือทำกิจกรรมสุดท้ายต้องมาที่กุดป่อง

เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพบว่าในความยากย่อมมีความง่ายในความกล้าแกร่งในความพ่ายแพ้ยังมีเป้าหมายให้ก้าวเดินต่อไป ทำให้เราเกิดความรักในท้องถิ่นของตนเองเพิ่มมากขึ้น อยากเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน ให้ผู้ใหญ่เห็นคุณค่าของงานวิจัยชิ้นเล็กๆ ที่ทำให้คนในชุมชนกลับมามองว่าแท้จริงแล้วเราคือใคร

เมื่อฉันได้ศึกษาเรื่องท้องถิ่น	ก็ได้กลิ่นไอดินกลิ่นพฤษภา
ทำให้รู้เรื่องราวที่ผ่านมา	ว่ามีค่าแต่ก่อนมาจนปัจจุบัน
เหตุที่ได้วิจัยเรื่องกุดป่อง	เพราะครูหนองเมาส์กระจายประกายฝัน
ท่านบอกว่าที่นั่นสำคัญ	ต่างรู้กันทั่วฟ้าทั่วธานี
อันกุดป่องที่นั่นตำนาน	คนโบราณกล่าวขานกันหนักหนา
ที่พวกเราไปศึกษาได้รู้มา	ได้รู้คุณประโยชน์มากมาย

www.yuwawijai.msu.ac.th

③ นายประพจน์ ถิ่นปรุ

โครงการ เเจาะเวลาหาฮีโร่ วิถีชีวิตชาว มข.

โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) อำเภอเมืองฯ จังหวัดขอนแก่น

ตลอดระยะเวลา 3 เดือน ที่เราทั้ง 4 คน นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งไม่เคยมีประสบการณ์ในด้านการวิจัยมาก่อนเลย ได้ร่วมคิด ร่วมศึกษา ร่วมทำงานที่ยิ่งใหญ่และเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ดียิ่งอย่างหนึ่งในช่วงชีวิตของเรา คำว่า "วิจัย" เป็นสิ่งที่เราเคยคิดว่า เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ หรือนักศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ซึ่งน่าจะยุ่งยากมาก คงต้องใช้หลักวิชาการขั้นสูง และคงจะลำบากไม่น้อยในการได้มาซึ่งคำตอบ แต่อย่างไรก็ตาม ทันทิที่เราได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของ สกว. จากอาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ หัสมินทร์ ว่าทาง สกว. ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะด้านการวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง เรามีความสนใจ และทันทีที่ได้รับโอกาสจาก สกว. เราดีใจมากและตั้งใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการทำวิจัย จนกระทั่งมีความรู้และมั่นใจมากขึ้นเมื่อได้ลงพื้นที่ พบปะผู้คนในพื้นที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเรา และวันนี้ งานศึกษาค้นคว้าของเราเสร็จสมบูรณ์ลงแล้ว เราพบว่า เราได้รับสิ่งดีๆ มากมายจากการได้ทำงานวิจัย หัวข้อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง เเจาะเวลาหาฮีโร่ วิถีชีวิตชาว มข. ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ได้รับรู้เรื่องราว หรือข้อมูลที่แท้จริง ที่ไม่เคยรู้เคยเห็นมาก่อน

เรื่องราวที่จริงนี้ มีทั้งวิถีชีวิตของชาวบ้านในสมัยโบราณ ย้อนหลังไปนานถึงร่วม 80 ปี ซึ่งคุณตา คุณปู่ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตสมัยที่ท่านยังเป็นเด็กให้เราได้ฟังนั้น มีอายุมากถึง 89-98 ปี ท่านเหล่านั้น ยังแข็งแรงและแสดงอาการว่ามีความสุขมาก เมื่อได้เล่าเรื่องราวต่างๆ ท่านสนุกสนาน และภาคภูมิใจในอดีตของตนเอง ในส่วนของเราเองก็ตั้งใจที่ได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริงจากปากของบุคคลในพื้นที่จริงๆ และอีกมิติหนึ่ง คือ ดีใจที่ได้ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข ทั้งนี้เพราะการที่ผู้สูงอายุได้ย้อนระลึกนึกถึงอดีตนั้น เป็นความสุขจริงๆ เราสัมผัสได้

2. ความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย

ก่อนทำงาน เราได้ทุ่มเท ศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยจากแหล่งค้นคว้าต่างๆ มากมาย ทั้งเอกสาร อินเทอร์เน็ต ปรึกษาอาจารย์และผู้รู้ในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับงาน ความรู้เหล่านั้น ไม่ใช่ความรู้ปกติที่เราพึงได้จากการเรียนในห้องเรียน หากเป็นความรู้พิเศษ หรือความรู้ขั้นสูงที่เราต้องออกไปไล่ล่าไฝหาและจับมาเติมในสมองของเรา เป็นความรู้ที่เราภาคภูมิใจที่ได้มา และเชื่อว่า จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตอนาคตของเราได้อย่างแน่นอน

3. ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบของเราสูงขึ้นมากจนเราเองก็แปลกใจ และคนที่ดีมากคือผู้ปกครองของเราเอง เราได้ใช้เวลาว่างหรือแม้กระทั่งแบ่งเวลาจำนวนมากของเราเพื่อทำงานวิจัยนี้ ทั้งนี้เพราะเรามีเงื่อนไขด้านเวลาในการนำเสนองานกับ สกว. ดังนั้น เพื่อให้งานของเรามีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เราจึงมีการวางแผน กำหนดขั้นตอน แบ่งหน้าที่และระดมทรัพยากรต่างๆในการทำงาน

4. มิตรภาพระหว่างเพื่อน

ตลอดเวลาที่ร่วมทำงานกันมา แม้ทีมงานของเราจะเป็นเพื่อนกันมาหลายปี แต่ก็ต่างมีกิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะเรามีความชอบที่แตกต่างกัน จึงมีกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่แตกต่างไป อย่างไรก็ตาม ด้วยการทำงานวิจัยนี้ เราได้ร่วมงานกันมากขึ้น ไปเก็บข้อมูล ไปขอสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่ คนเฒ่าคนแก่ ในชุมชนที่มีสภาพความเป็นอยู่แตกต่างจากบ้านของเราอย่างสิ้นเชิง มีทั้งความสนุกสนานและความตื่นเต้นบางครั้ง สนุกได้ก็สนุกได้ไม่น้อย

5. ได้เป็นส่วนหนึ่งที่เพิ่มเติมข้อมูลสำคัญในประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในหอดจดหมายเหตุ มข.

เรามีโอกาสได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับพี่ๆ เจ้าหน้าที่ของหอดจดหมายเหตุ มข. เพราะข้อมูลที่มีในหอดจดหมายเหตุ มข. นั้น เป็นข้อมูลในช่วงเวลาที่ก่อตั้ง มหาวิทยาลัยขอนแก่นเท่านั้น ไม่ได้ย้อนหลังไปไกลเท่าที่เราได้ศึกษามา ซึ่งพี่ๆ เจ้าหน้าที่ก็ได้ข้อมูลจากเราไปเพื่อจะได้ทำการเพิ่มเติมข้อมูลให้ละเอียดมากขึ้น จึงเป็นอีกความภาคภูมิใจหนึ่งของเรา

6. มีความรู้สึกรัก ผูกพันและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของเรามากขึ้น

เราเกิดที่ มข.(รพ.ศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มข.) เพราะคุณพ่อของเราเป็นบุคลากรของ มข. ช่วงชีวิตวัยเด็กเล็กๆ เราวิ่งเล่น ทานข้าว หัดขี่จักรยาน หรือพักผ่อนหย่อนใจในบริเวณรอบๆ บึงสีฐานมาโดยตลอด แม้ถ่ายภาพเราสมัยเด็กๆ ไว้ให้ดูด้วย ความผูกพันและรักในบึงสีฐานของเรา จึงมีไม่น้อย เราารู้สึกว่า สถานที่ที่เคยมีความสำคัญมากๆ ในอดีต กำลังถูกลดความสำคัญลงเพราะมีสิ่งก่อสร้างใหม่ๆ มากขึ้น แต่เมื่อได้ศึกษาประวัติความเป็นมา ย้อนหลังนานๆ ก็ยิ่งรู้ถึงความสำคัญที่มากกว่าการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชาว มข. เท่านั้น จึงต้องการเรียกร้องให้พัฒนา ไม่ละเลย ช่วยกันอนุรักษ์และเผยแพร่ข้อมูลของบึงสีฐานให้บุคคลอื่นๆ ได้รับรู้ และร่วมกันภาคภูมิใจตลอดไป

4 นายสุทธิวัส จันทรแก้ว

โครงการ บทบาทของคนจีนและเวียดนาม

ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในอำเภอสว่างแดนดิน

โรงเรียน สว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

คำว่างงานวิจัยสำหรับเด็กมัธยมแล้วอาจฟังเป็นเรื่องที่ไกลตัว และส่วนใหญ่อาจจะไม่เข้าใจด้วยซ้ำว่าการทำวิจัยคืออะไร มีประโยชน์อย่างไร มีหลักการทำงานอย่างไร ซึ่งผมก็เป็นหนึ่งในเด็กส่วนใหญ่ที่ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องงานวิจัยแม้แต่หน่อยเลย ผมเป็นคนเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่เก่งนัก แต่ด้วยความรักและชอบวิชาสังคมศึกษาเป็นชีวิตจิตใจ และมีครูที่ปรึกษางานวิจัยเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้อยู่พอสมควร จึงทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วยหัวข้อที่ผมมองข้ามมานาน คือ การศึกษาประวัติศาสตร์อำเภอสว่างแดนดินและบทบาทของคนจีนและคนเวียดนามที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอำเภอสว่างแดนดิน

ก่อนหน้านี้ ผมไม่เคยคิดศึกษาประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นตัวเองมาก่อนเลย เพราะเมื่อก่อนผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ และไม่มีความสำคัญกับผม แต่พอเริ่มศึกษาเข้าอย่างจริงจังแล้วก็พบปัญหา คือ ผมไม่รู้จักหลักการทำงานวิจัยมาก่อน จึงทำให้ผมไม่รู้ว่าจะเริ่มงานวิจัยนี้อย่างไร และเริ่มตรงไหน สำหรับผมแล้วผมต้องเริ่มงานนี้จากการศึกษาโครงสร้างของงานวิจัยเป็นอันดับแรก จนเริ่มเข้าใจและพอรู้แนวทางการดำเนินงาน และพอรู้ว่าจะเริ่มงานนี้จากตรงไหน กลุ่มของผมก็เริ่มงานนี้จากการแบ่งกลุ่มกันออกสำรวจสอบถามบริษัท ห้างร้านในอำเภอ เก็บรวบรวมข้อมูลมารวมกันและดำเนินการวิจัยไปอย่างเป็นขั้นตอน และสำเร็จเป็นขั้นๆไป

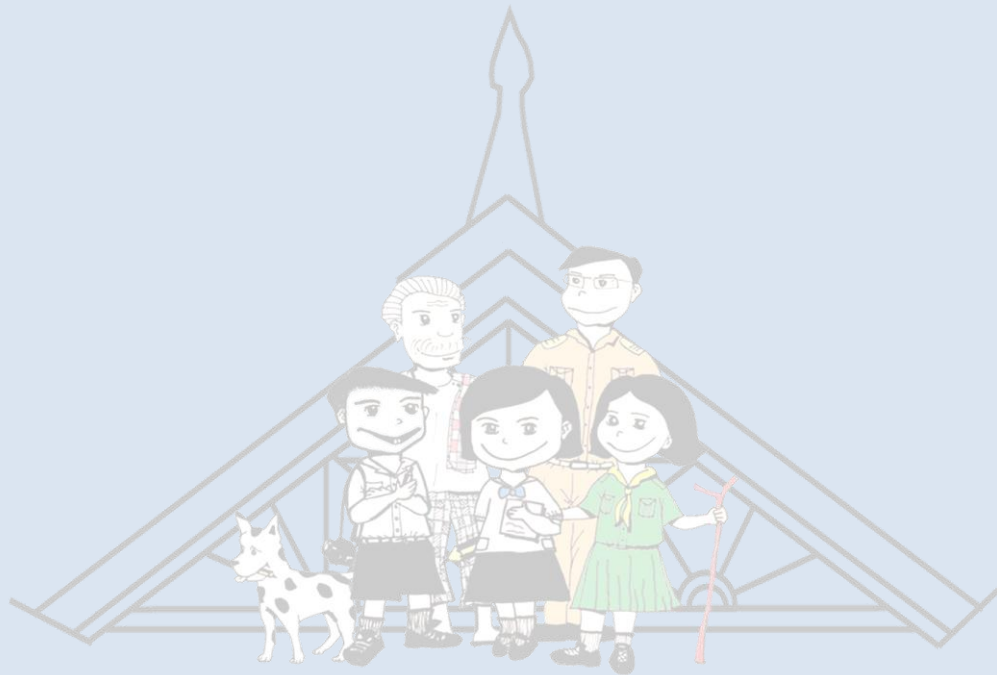
งานวิจัยชิ้นนี้เปลี่ยนความคิดและให้อะไรหลายอย่างพอสมควรกับผม และเรื่องที่ผมไม่เคยคิดผมเกิดในอำเภอสว่างแดนดินและอยู่ในอำเภอสว่างแดนดิน ผมไม่เคยสังเกตเลยว่า บริษัท ร้านค้าใหญ่ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของอำเภอสว่างแดนดิน ร้อยละ 90 เป็นของคนจีนและคนเวียดนาม จากข้อมูลนี้ทำให้ผมแอบนึกน้อยใจพอสมควร จนศึกษาและได้รู้ว่าเนื่องจากคนจีนและคนเวียดนามได้มีการอพยพเข้ามาตั้งรกรากในไทย คนจีนและคนเวียดนามต้องทำทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดเพราะถูกจำกัดสิทธิในสมัยนั้นคนเวียดนามที่เข้ามาในยุคแรกจึงมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ เพราะคนเวียดนามไม่มีสิทธิในการรับราชการต่างๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับคนจีนที่มีการเข้ามาอย่างถูกต้อง

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

ตามกฎหมายจึงทำให้คนจีนมีสิทธิในด้านต่างๆ มากกว่าคนเวียดนาม และส่งผลให้เลือกประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ เช่น การประกอบธุรกิจร้านขายยา ซึ่งเป็นความรู้ความสามารถของคนจีนที่ติดตัวมาอยู่แล้ว จึงไม่แปลกเลยที่คนจีนและคนเวียดนามมีอิทธิพลและบทบาทมากกว่าคนไทยในอำเภอสว่างแดนดิน

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้ เป็นโครงการที่มีประโยชน์อยู่ไม่น้อยทำให้เยาวชนหันมาศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง และให้ความสำคัญมากขึ้นในระดับหนึ่ง ทำให้เยาวชนเกิดความรัก ความหวงแหนในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสู่ชุมชน และสังคมเพื่อให้คนรุ่นหลังเกิดความรักและความหวงแหนแผ่นดินของตนเองอย่างที่ผมรักและหวงแหนแผ่นดินของผม

www.yuwawijai.msu.ac.th

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

5 เด็กหญิงปวีณา สียงนอก

เด็กหญิงอารีรัตน์ มีของ

เด็กหญิงชลธิชา ไคขุนทด

โครงการ ดำเนินงานทัพเจ้าอนุวงศ์และสถานที่สำคัญในบ้านทัพร้าง

(พ.ศ.2500-2550)

โรงเรียน บ้านหนองยาง (อนุศาสนานุสรณ์)

ตำบลทัพร้าง อำเภोधงพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา

หลายคนอาจคิดว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องน่าเบื่อ เป็นเรื่องโบราณไม่น่าสนใจ ทำให้หลายคนไม่ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ แม้กระทั่งเรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง แต่สำหรับฉัน ฉันไม่ได้คิดอย่างนั้น ฉันคิดว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ฉันอยากรู้ในสิ่งที่หลายคนไม่เคยรู้ ฉันต้องการหาคำตอบในสิ่งที่ตัวเองสงสัย และอยากไปในสถานที่ที่ไม่เคยไป วันนี้เมื่อฉันได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ทำให้ฉันได้รู้ว่าสิ่งที่ฉันต้องการค้นหาถึงแล้ว

ฉันเป็นคนหนึ่งที่ชอบค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ทุกครั้งที่ฉันได้อ่าน หรือฟัง เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ทำให้ฉันได้ทราบเรื่องราวต่างๆ ของสถานที่หรือบุคคลที่สำคัญ ฉันเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในปัจจุบันที่เป็นอยู่ ฉันได้ทราบถึงเรื่องราวของวีรบุรุษและวีรสตรีหลายๆ ท่านที่สละเลือดเนื้อเพื่อแผ่นดิน

โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของฉัน ที่ฉันได้ศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัย ในโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่ผู้ใหญ่ใจดีอย่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่ให้ทุนทรัพย์ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความรู้ จนกระทั่งฉันมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มากพอที่จะไม่อายใคร

เรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านฉัน ฉันได้ยินผู้เฒ่าผู้แก่เล่าถึงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านทัพร้าง ฉันจึงเกิดความคิดว่าเรื่องราวเหล่านั้นเป็นจริงเพียงใด ฉันจึงจับกลุ่มกับเพื่อนๆ เพื่อทำการวิจัย โดยมีครูที่ปรึกษา 2 ท่านคือ ครูปราณี ชินอ่อน และ ครูอภิญญา ยี่สารพัฒน์ พวกเราทำงานกันเป็นทีม ดังนั้นทุกคนจึงต้องมีความสามัคคี

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

ในการทำงานของพวกเรา เราต้องมีการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล พวกเราต้องอาศัยความกล้า ในการแสดงออก โดยเฉพาะการจัดเวทีเสวนาชาวบ้าน พวกเราจะต้องไปติดต่อกับผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน เช่น อบต. ผู้ใหญ่บ้าน หรือปราชญ์ชาวบ้าน ให้เขาช่วยประสานงานกับชาวบ้าน มาแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อ พวกเราจะได้เก็บเป็นข้อมูล ในการเสวนาฉันได้ฝึกตัวเองให้เป็นผู้กล้า กล้าที่จะถามในสิ่งที่ตนเองสงสัย และอยากรู้ เพื่อที่ฉันจะได้นำความรู้ไปเผยแพร่ให้กับผู้อื่นได้ในวันข้างหน้า ในวันนั้นฉันไม่ได้รับเพียงแค่ ความรู้เท่านั้น แต่ฉันยังได้ความประทับใจ ที่เห็นชาวบ้านต้อนรับพวกเราเป็นอย่างดี

นอกจากพวกเราจะจัดเวทีเสวนาแล้ว พวกเรายังลงพื้นที่ไปดูสถานที่ ที่มีความสำคัญในอดีต ในการไปหาข้อมูลในพื้นที่ต่างๆ พวกเราจะต้องศึกษาให้แน่ชัดว่าสถานที่นั้นอยู่ที่ใด ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร หรือมีสิ่งก่อสร้างใดเกิดขึ้นบ้าง พวกเราเก็บข้อมูลโดยการไปสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ หรือปราชญ์ชาวบ้าน

พวกเราเดินทางไปเก็บข้อมูลกันโดยการปั่นจักรยาน สถานที่ที่เราไปถึงที่แรกคือ ป้อมปราการ ที่ชาวบ้านเชื่อว่า เป็นป้อมปราการของท้าวลาวที่สร้างขึ้นเพื่อรั้งทัพก่อนที่จะเดินทางไปตีเมืองโคราช ในสมัยศึกกบฏเจ้าอนุวงศ์ แต่ในปัจจุบันพื้นที่นั้นกลายเป็นพื้นที่ทำการเกษตรไปแล้ว ในการเดินทางกลับ พวกเราต่างปั่นจักรยานไปร้องเพลงไปอย่างสนุกสนาน

ตลอดระยะเวลาการทำงานของเรา ฉันคิดว่ารอยยิ้มและเสียงหัวเราะของคนในกลุ่มทำให้ฉัน มีกำลังใจและมีความสุขในการทำงานเป็นอย่างมาก งานเสร็จสิ้นไปได้ก็เพราะการร่วมแรงร่วมใจของคน ในกลุ่ม ถ้าทุกคนต่างช่วยเหลือกันและกันเป็นกำลังใจให้กัน สิ่งที่จะได้รับไม่ใช่แค่เพียงความสำเร็จเท่านั้น เรายังได้สิ่งที่มีค่ากว่านั้น สิ่งนั้นก็คือ ความรัก ความผูกพัน และความรู้สึกที่ดีต่อกัน ที่เราจะไม่มีวันลืม

6 นายพงษ์พิทักษ์ ปุบุตรชา

โครงการ หมูกี้กับวิถีชีวิตชาวกะเลิงบ้านบัว

โรงเรียน กุดบากพัฒนาศึกษา อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเหตุการณ์ของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่ได้มีการบันทึกไว้และไม่มีการบันทึก แต่อาศัยข้อมูลจากการบอกเล่าของผู้รู้ สามารถนำมาถ่ายทอด ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ ทำให้มีความเข้าใจถึงความเป็นมาของเรื่องราวนั้น ๆ ที่มีลำดับขั้นตอน ซึ่งจะเกี่ยวเนื่องด้วยบุคคล ระยะเวลา และสถานที่ จากอดีตกาลสืบสานเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ผมได้เข้าร่วมงานกับทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับเพื่อน ๆ ในนามกลุ่ม “กะเลิงฮักถิ่น” และทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “หมูกี้กับวิถีชีวิตชาวกะเลิงบ้านบัว”

ในระยะแรก ผมก็ไม่อยากจะเชื่อว่าแค่หมูกี้ตัวดำ ๆ ธรรมดา ทำไมจะต้องมาศึกษาเรื่องราวของมันให้ได้ซะไรมากมายนัก แต่เมื่อได้ลงพื้นที่หาข้อมูลภาคสนาม โดยการไปสัมภาษณ์ท่านผู้รู้หลาย ๆ ท่าน ทำให้ผมซึ่งเคยเห็นหมูกี้มาตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบัน มันไม่ธรรมดาอย่างที่เข้าใจในตอนแรกเสียแล้ว มันมีอะไรที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวกะเลิงบ้านบัวที่ผมอาศัยอยู่ตั้งแต่เกิดจนโตอย่างมากมาย ในวัยเด็กครอบครัวของผมก็เลี้ยงหมูกี้ คุณพ่อคุณแม่มอบหมายหน้าที่ให้ผมเป็นคนให้อาหารมันในตอนเย็นทุกวัน ผมรู้จักและคุ้นเคยกับมันแบบผิวเผินเพราะยังเด็ก แต่ในเวลาปัจจุบันนี้ผมไม่ได้เลี้ยงมันแล้ว สาเหตุเพราะว่าอาหารมันแพงและไม่สามารถปล่อยให้มันออกไปหากินได้ตามธรรมชาติเหมือนในอดีต ชาวบ้านที่ปลูกพืชไร่พืชสวนไว้ก็กลัวว่ามันจะไปขุดคุ้ยกัดกินทำให้เกิดความเสียหายและนำไปสู่การมีเรื่องบาดหมางระหว่างเจ้าของหมูกี้กับชาวสวน ผู้ที่ยังเลี้ยงอยู่ก็ต้องสร้างคอกขังมันไว้ ซึ่งผมคิดว่าหมูกี้มันคงไม่ชอบที่ถูกขัง เพราะนิสัยโดยธรรมชาติของมันชอบอิสระมากกว่า

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ชาวกะเลิงบ้านบัวเลี้ยงหมูกีน้อยลง และส่วนมากก็เลิกเลี้ยงกันไปเลย ปัจจุบันเท่าที่ผมและเพื่อน ๆ ไปสำรวจครัวเรือนที่ยังเลี้ยงหมูกี้อยู่ มีประมาณไม่ถึง 10 ครัวเรือน ซึ่งน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนทั้งหมู่บ้านที่มีมากกว่า 600 ครัวเรือน ซึ่งในรุ่นคุณปู่คุณย่า และรุ่นของพ่อแม่ฉันนั้นมีการเลี้ยงหมูกี้กันแทบทุกครัวเรือนเพราะว่ามันมีความสำคัญต่อความเชื่อและใช้เป็นส่วนประกอบของงานพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวกะเลิงทั้งหมู่บ้าน ดังบทกลอนที่คุณครูที่ปรึกษาได้แต่งขึ้นจากการหาข้อมูลของหมูกี้จากครูหลายท่าน ดังนี้

“...หมูกี้ก้าวเคียงคู่เผ่ากะเลิง เลี้ยงไว้เทิบเทิงอยู่บ้านป่า
 นานนับเกือบร้อยปีที่ผ่านมา จากปู่ย่าสู่รุ่นพ่อต่อรุ่นเรา
 เป็นอาหารเป็นสินค้าเป็นค่าผี ตามวิถีวัฒนธรรมนาชนเผ่า
 เกื้อกูลกันมานานคู่บ้านเรา ลูกหลานเผ่าพื้นฟูอยู่ต่อไป...”

จากบทกลอนนี้ได้กล่าวสรุปถึงหมูกี้ว่า มันได้เดินทางเข้ามาสู่บ้านบัวตั้งแต่บรรพบุรุษที่ได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงเข้ามายังภาคอีสานสู่ลุ่มน้ำหนองหารและเดินทางขึ้นสู่เทือกเขาภูพานเพื่อสร้างบ้านแปงเมืองเป็นหมู่บ้านบัวมานานนับร้อยปี ใช้เป็นอาหาร เป็นสินค้าซื้อขายแลกเปลี่ยนกันกับคนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น เป็นสิ่งที่ใช้เช่นไหว้ผีบรรพบุรุษในพิธีกรรมความเชื่อของชาวกะเลิงมานานแสนนาน ปัจจุบันมันใกล้จะสูญหายไป ลูกหลานจะพยายามสืบสานฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้ต่อไป

การเข้ามาทำงานวิจัยชิ้นนี้ผมและทีมงานรวมทั้งคุณครูที่ปรึกษา ต่างก็ได้พบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งนี้เพราะเป็นมือใหม่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยเลย ระยะเวลาที่เริ่มเก็บข้อมูลก็เป็นช่วงฤดูฝน การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้รู้ก็มีการผัดบังเพราะท่านมีงานเกี่ยวกับการทำไร่นากลับมาก็ตอนค่ำมืด บางครั้งก็เกรงใจท่านที่เหนื่อยล้ากับงานอาชีพมาทั้งวันแล้ว ยังต้องมาให้ข้อมูลตอบคำถามพวกเร่อีกจนตีกตื้น อีกอย่างงานด้านการเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นและผมกับเพื่อนต้องรับผิดชอบด้วยก็มีมากมายหลากหลาย ทั้งนี้คุณครูท่านสนองนโยบายหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้พวกเราภาระงานเพิ่มมากขึ้น แต่ด้วยความรักในงานและความมุ่งมั่นที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ผมและเพื่อน ๆ ก็ไม่ย่อท้อ โดยมีคุณครูที่ปรึกษาคอยให้กำลังใจและร่วมเดินทางไปด้วยกันเสมอ ทำให้ผมได้ประสบการณ์ รู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับที่มาและที่ไปของหมูกี้ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวกะเลิงบ้านบัว แม้จะเหนื่อยแต่ก็ไม่ท้อ มีความสุขกับงาน และคิดว่าเมื่อได้นำเสนอผลงานการวิจัยเรื่องนี้ในโอกาสต่อไปให้เพื่อน ๆ จากโรงเรียนอื่นในจังหวัดสกลนครและในเขตพื้นที่ภาคอีสานกลุ่มที่ 2 ทั้ง 6 จังหวัดแล้ว เพื่อน ๆ คงจะได้รับความรู้ความเข้าใจไปกับผมด้วย

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

❖ ภาพประทับใจ

1 เสียงหัวเราะที่เหมือนจากวัยที่แตกต่าง

โครงการ คุณค่าของชะล่ำกับการก้าวผ่านกาลเวลา

โรงเรียน บ้านหนองละมั่ง ตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ความประทับใจที่สามารถสัมผัสได้จากภาพถ่ายนี้ก็คือ ความสุขจากเสียงหัวเราะของทีมนักวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่ได้รับรู้ถึงความมหัศจรรย์ในเรื่องราวของชะล่ำผ่านการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคุณยายผู้ใจดี ที่บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับชะล่ำที่ท่านรู้จักและปฏิบัติตามมาตลอดชีวิตอย่างมีความสุข ใบหน้าอันเหี่ยวย่นถูกแต่งแต้มให้มีสีสันด้วยรอยยิ้มที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขและความหวังที่ว่า ทุกเรื่องราวเกี่ยวกับชะล่ำและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้เล่าขานให้ลูกหลานฟังในวันนี้จะได้รับการสืบสานและอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป โดยที่ลูกหลานรุ่นใหม่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ให้มีความสุขอย่างกลมกลืน

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

๒) ท่งนาแห่งความรู้

โครงการ ลำทรง : วิถีความเชื่อของชาวบ้านแดงใหญ่

โรงเรียน ศรีเสมาวิทยาเสริม อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

เป็นอีกวันหนึ่งที่ทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้ออกไปศึกษานอกสถานที่ แต่ละคนต่างตั้งใจเดินเพื่อจะใกล้ถึงจุดมุ่งหมายที่อยู่ข้างหน้าอย่างขะมักเขม้น เอ้า...เดิน....เดิน...เดิน บรรยากาศ ท้องทุ่งนาช่างแจ่มใสดีเหลือเกิน วันนี้อากาศจะร้อนแค่ไหน พวกเราก็กังสุ๋ หนทางจะไกลแค่ไหนพวกเราก็กังไหว ความรู้ที่ได้รับนั้นอยู่ข้างหน้า หน้อยแค่ไหน พวกเราก็กังไม่ท้อสุด...สุด...กันไปเลย

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

③ หนูน้อยมหัศจรรย์

โครงการ สืบสานตำนานกายกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านดอนแคน

โรงเรียน ดอนแคนดอนหวายสามัคคี ตำบลดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

หนูน้อยมหัศจรรย์เหล่านี้ กำลังฝึกซ้อมขี่จักรยานล้อเดียวเกาะกลุ่มกัน
ได้ร่ำไม้อันรุ่มร้อน เด็ก ๆ เหล่านี้ไม่ใช่ใครที่ไหน เป็นลูกหลานของชาวบ้านดอนแคน
นี่เอง กำลังฝึกกายกรรม พร้อมกับฟังครูภูมิปัญญาบอกเล่าเรื่องราวของ “กายกรรม
บ้านดอนแคน” ที่ชาวบ้านใช้เป็นเครื่องมือเลี้ยงชีพสืบต่อกันมาหลายสิบปี

วิชานี้ เรียนสนุก เอาไปประกอบอาชีพก็ได้ เรียนแล้วรักพ่อแม่ รักท้องถิ่น

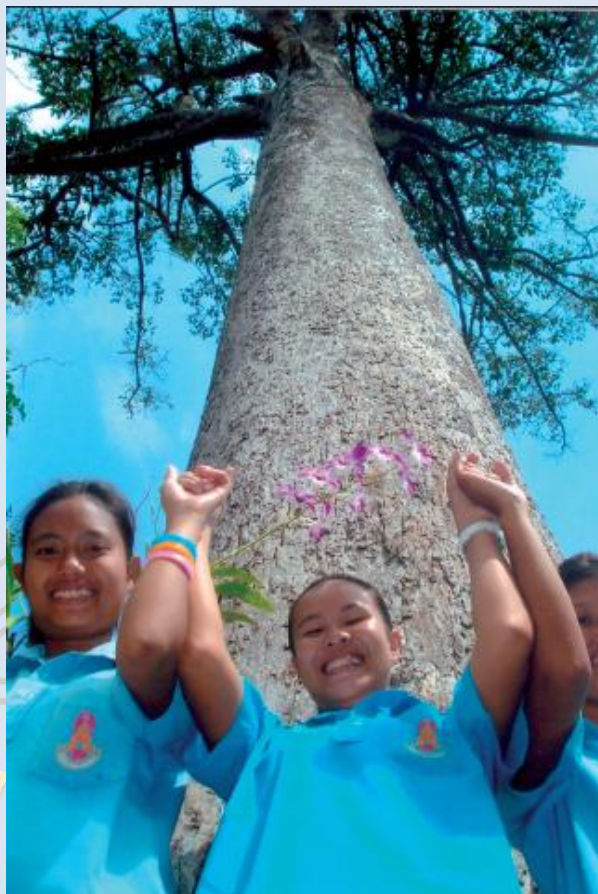
ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

4 ต้นยางหนองขุน

โครงการ ความเชื่อของชาวบ้านหนองขุน

ต่อสายสัมพันธ์ของย่าโมและเจ้าพ่อพระยาแล

โรงเรียน ขามทะเลสอวิทยา อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ต้นยางใหญ่ขนาดห้าคนโอบต้นนี้อยู่ในวัดหนองขุน อันเป็นจุดแรกที่พวกเราเริ่มไปหาข้อมูล เพราะที่วัดหนองขุนมีหนองน้ำชื่อว่า หนองขุนหรือสระพัง อันเป็นชื่อของหมู่บ้าน ก่อนหน้านี้นะ พวกเราก็เคยเข้าไปเวียนเทียนในวัดแต่ก็ไม่ได้รู้สึกอะไร แต่พอได้สัมภาษณ์พระสงฆ์ เราถึงได้รู้ว่า บ้านหนองขุนของพวกเรามีอายุยาวนานกว่า 200 ปี จึงมีต้นยางใหญ่ขนาดนี้ และที่สำคัญบริเวณ หนองขุนยังเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของย่าโมและเจ้าพ่อพญาแลอีกด้วย

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

5 ตื่นเต้น เข้าทรง

โครงการ จากอดีตสู่ปัจจุบัน...ความผูกพันเจ้าพ่อพระยากับชาวบ้านโนนา
โรงเรียน บ้านใหม่สำโรง ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2552 ระหว่างที่พวกเราเริ่มสังเกตและเก็บข้อมูลพิธีแก้บนที่ศาลเจ้าพ่อพระยา ขณะที่กำลังถวายเป็นเครื่องเซ่นไหว้แก้บนอยู่นั้น คุณยายรองซึ่งเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านที่มาร่วมพิธี ก็ขึ้นไปศาลเจ้าพ่อพระยา หยิบดาบของเจ้าพ่อพระยาออกมาดูแล้ว แล้วนั่งลงที่หน้าศาลและพูดกับผู้ที่มาร่วมพิธีในการสั่งสอนให้เป็นคนดี ให้อยู่ในศีลในธรรม และให้พร หลังจากนั้นคุณยายรองก็ล้มลงที่พื้น พอฟื้นขึ้นมาก็ไม่รู้สึกร่างตัวเองทำอะไรลงไป

แรก ๆ พวกเรารู้สึกทั้งตื่นเต้นและกลัว แต่หลังจากนั้น พวกเรารู้สึกว่าเจ้าพ่อพระยาก็คือผู้เฒ่าผู้แก่ที่คอยดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านนี่เอง

ความประทับใจ เมื่อฉันได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

6 พิธีบวงสรวงเมืองเสมา

โครงการ ย้อนอดีตเมืองเสมา

โรงเรียน สูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโรงเรียนสูงเนิน ได้เข้าร่วมในพิธีบวงสรวงเมืองเสมา ในวันที่ 15 ของทุกเดือน เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านมาร่วมกันประกอบพิธีด้วยความศรัทธาและภาคภูมิใจในคุณค่าของอดีต ในขณะเดียวกันทีมยุววิจัยฯ ก็ยังมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้ผู้คนได้ร่วมกันอนุรักษ์สิ่งที่ตั้งงามให้คงอยู่คู่กับชาวสูงเนินสืบต่อไป